

Aktuálne z autorského práva

V súvislosti s autorským právom a právami súvisiacimi s autorským právom sa začal na národnej úrovni už dlhšie avizovaný legislatívny proces novelizácie zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, pričom novela navrhuje aj zmeny § 283 Trestného zákona, ktoré sa týkajú trestného činu porušovania autorského práva. Predmetný paragraf Trestného zákona sa nielen terminologicky zosúladuje so zákonom č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení neskorších predpisov, ale zároveň sa upravujú aj znaky spáchania trestného činu a tresty. Predovšetkým sa navrhuje zahrnúť kvalifikačný znak spôsobenia škody do všetkých skutkových podstát trestného činu porušovania autorského práva a posunúť – zvýšiť rozsah škody v rámci uvedených skutkových podstát obšiahnutých v danom ustanovení. Rovnako sa v základnej skutkovej podstate navrhuje neukladať trest spojený s odňatím slobody. Týmito opatreniami sa trestný čin porušovania autorského práva primerane zmierňuje. Zohľadňuje sa tiež technologický posun, keďže vzhľadom na rozvoj digitálneho prostredia príslenie trestnej sadzby pri spáchaní trestného činu porušenia autorského práva prostredníctvom počítačového systému už nemusí zodpovedať vyššej spoločenskej závažnosti. Spôsob spáchania trestného činu „prostredníctvom počítačového systému“ sa preto odporúča z kvalifikovanej skutkovej podstaty vypustiť. Gestorom novelizácie Trestného zákona je Ministerstvo spravodlivosti SR a očakáva sa, že čoskoro bude novela predložená na rokovanie vlády a parlamentu SR.

Na úrovni EÚ naďalej prebiehajú diskusie v Rade EÚ medzi členskými štátmi EÚ a Európskou komisiou ohľadom postupu v nadväznosti na rozhodnutie SD EÚ vo veci C-265/19 – Recorded Artists Actors Performers Ltd. proti Phonographic Performance (Ireland) Ltd. a ďalším (ďalej tzv. prípad RAAP). Prípad RAAP sa venuje otázkam princípu národného zaobchádzania a materiálnej reciprocity, ako aj odmeňovaniu výkonných umelcov a výrobcov zvukových záznamov z tretích krajín. Európska komisia však doposiaľ nerozhodla, či pristúpi v danej téme k legislatívnemu návrhu. Na tento účel si dala Európska komisia vypracovať štúdiu, ktorá bude čoskoro zverejnená a ktorá analyzuje z ekonomického hľadiska trhové praktiky odmeňovania výkonných umelcov v rokoch 2017 až 2021. Do štúdie bolo zapojených všetkých 27 členských štátov EÚ a v niektorých členských štátoch prebehol aj podrobnejší prieskum. Okrem toho boli uskutočnené aj ciele konzultácie so zainteresovanými subjektmi (tzv. stakeholdermi). Predbežné výsledky štúdie však ukázali, že systém a mechanizmus

odmeňovania výkonných umelcov a výrobcov zvukových záznamov z tretích krajín je v členských štátoch EÚ veľmi rozmanitý. Líši sa jednak výška sadzieb, forma ich dojednávania, ako aj spôsob výberu odmien a ich prerozdelenie do tretích krajín v závislosti od toho, či členský štát EÚ uplatňuje zásadu národného zaobchádzania alebo materiálnej reciprocity. Veľké rozdiely vo vybraných sumách odmien ovplyvňujú najmä faktory, ako veľkosť trhu, objem repertoáru v konkrétnom jazyku, spôsob distribúcie odmien do tretích krajín, počet uzavretých recipročných dohôd o vzájomnom zastupovaní či typy používateľov. Štúdia by mala priniesť aj odhad, aký ekonomický dopad by spôsobil prechod na využívanie princípu národného zaobchádzania v tých krajinách EÚ, ktoré v súčasnosti aplikujú zásadu materiálnej reciprocity. Stále tak prichádzajú do úvahy dva možné scenáre:

1. zachovanie systému národného zaobchádzania v súlade s rozsudkom vo veci RAAP, resp. prechod na systém národného zaobchádzania v krajinách EÚ, kde sa teraz aplikuje systém materiálnej reciprocity (v tomto prípade sa nepredpokladá jednotný postup na úrovni EÚ a osobitné konanie EÚ),

2. zavedenie princípu materiálnej reciprocity na úrovni EÚ (predpokladá sa určité konanie zo strany EÚ – možný legislatívny návrh).

Európska komisia plánuje túto tému ďalej podrobnejšie skúmať aj formou verejnej konzultácie. Ktorý z uvedených scenárov sa nakoniec uplatní, bude zrejme pravdepodobne až v priebehu 1. polroka 2023.

Európska komisia zverejnila ešte začiatkom roka 2022 návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o harmonizovaných pravidlách týkajúcich sa spravodlivého prístupu k údajom a ich používania (akt o údajoch), (tzv. Data Act, ďalej akt o údajoch)¹. Všeobecne by návrh aktu o údajoch nemal mať vplyv na existujúce pravidlá v oblasti duševného vlastníctva, jedinou výnimkou je uplatňovanie osobitného práva k databázam – tzv. práva *sui generis* k databázam v zmysle smernice o databázach². V smernici o databázach sa totižto stanovuje ochrana právom *sui generis* pre také databázy, ktoré vznikli v dôsledku kvalitatívne alebo kvantitatívne podstatného vkladu zhotoviteľa do získania, overenia alebo predvedenia jej obsahu, a to aj vtedy, keď databáza sama osebe nie je originálnym výsledkom tvorivej duševnej činnosti autora (t. j. dielom) chráneným autorským právom. V rámci práva *sui generis* k databáze zhotoviteľovi databázy prislúcha výhradné právo databázu použiť a udeliť súhlas na určité použitia celého obsahu

1 Text návrhu nariadenia aktu o údajoch je dostupný na stránke Eur-lex: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A68%3AFIN>. Práva *sui generis* k databázam sa týka kapitola X, čl. 35 návrhu nariadenia aktu o údajoch.

2 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 9/96/ES z 11. marca 1996 o právnej ochrane databáz.

databázy alebo jej podstatnej časti. Návrh aktu o údajoch by však mal odstrániť len pretrvávajúcu právnu neistotu v súvislosti s tým, či databázam obsahujúcim strojovo generované údaje, teda obsahujúcim údaje vytvorené alebo získané používaním produktov alebo súvisiacich služieb, prináleží takáto ochrana právom *sui generis*. Cieľom návrhu nariadenia je eliminovať riziko, že držiteľia údajov v databázach získaných alebo vytvorených pomocou fyzických komponentov, ako sú senzory pripojeného produktu a súvisiacej služby, si budú nárokovat' právo *sui generis* k databáze podľa článku 7 smernice o databázach, a tým budú brániť účinnému výkonu práva používateľov na prístup k údajom a ich používaniu alebo výkonu práva na zdieľanie údajov s tretími stranami. Z toho dôvodu by sa malo v návrhu nariadenia (kapitola X, čl. 35 návrhu nariadenia) objasniť, že právo *sui generis* sa neuplatňuje na databázy obsahujúce údaje získané alebo vytvorené používaním produktu alebo súvisiacej služby. Predmetom aktuálnych diskusií vo viacerých pracovných skupinách Rady EÚ zaoberajúcich sa návrhom aktu o údajoch však ostáva rozsah neuplatňovania práva *sui generis* k takýmto špecifickým databázam.

Súdny dvor EÚ (SD EÚ) vo svojej rozhodovacej činnosti v oblasti autorského práva nebol v poslednom období príliš aktívny. To však nebránilo členským štátom EÚ predkladať zaujímavé prejudiciálne otázky a otvoriť pred SD EÚ nové prejudiciálne konania. So žiadosťou o výklad smernice 2001/29/ES³ sa na SD EÚ obrátil nemecký krajinský súd v prejudiciálnom konaní vo veci C-260/22 Seven.One Entertainment Group GmbH (vysielajúca organizácia, ktorá produkuje a celoštátne vysiela v Nemecku súkromné televízne programy, ktoré sú financované z príjmov z reklamy) proti Corint Media GmbH (ďalej OKS, organizácia kolektívnej správy, ktorá zastupuje súkromných televíznych a rozhlasových vysielateľov)⁴. Hoci účastníci konania majú medzi sebou uzavretú zmluvu o správe práv a OKS vypláca vysielajúcej organizácii vybrané odmeny, problém vznikol v súvislosti s náhradami odmien vybranými za uplatňovanie výnimky na vyhotovenie rozmnoženiny pre súkromnú potrebu, konkrétne za čisté dátové nosiče. Vysielajúca organizácia sa cíti byť zásadne ovplyvnená výnimkou na vyhotovenie rozmnoženiny pre súkromnú potrebu, najmä z dôvodu zaznamenávania jej programov pomocou (on-line) nahrávania videonahrávok a od žalovanej OKS požaduje v zmysle zmluvy vyplatenie náhrady odmeny vybratej z čistých dátových nosičov. Tomu však bráni priamo znenie vnútroštátneho nemeckého práva, keďže vysielajúce organizácie sú vylúčené z náhrad odmien, teda nie sú oprávnenými subjektmi, ktorým OKS môžu vyplatiť náhradu odmeny. To aj napriek tomu, že smernica 2001/29/ES, ako aj nemecká autorskoprávna úprava, priznáva vysielajúcim organizáciám výhradné právo udeľovať súhlas na vyhotovenie rozmnoženiny. SD EÚ by tak mal v prvom rade odpovedať na otázku, či sa má smernica 2001/29/ES vykladať v tom zmysle, že vysielajúce organizácie sú

priamo a pôvodne oprávnenými subjektmi, ktoré majú nárok na náhradu odmeny za uplatnenie výnimky na vyhotovenie rozmnoženiny pre súkromnú potrebu. Ďalej by mal SD EÚ posúdiť, či vysielajúce organizácie ako nositelia výhradného práva na vyhotovovanie rozmnoženín môžu byť vylúčené z práva na náhradu odmeny, keďže môžu mať právo na náhradu odmeny aj ako výrobcovia filmu. Ak SD EÚ potvrdí, že vysielajúce organizácie môžu byť vylúčené, vzápätí je potrebné zodpovedať, či je potom dovolené všeobecné vylúčenie vysielajúcich organizácií, aj keď vysielajúce organizácie v závislosti od ich konkrétnej programovej skladby nadobudnú práva výrobcov filmu len vo veľmi malom rozsahu (najmä pri televíznych programoch s vysokým podielom programov licencovaných tretími osobami), resp. niekedy nenadobudnú žiadne práva výrobcov filmu (najmä prevádzkovatelia rozhlasového vysielania). Predmetné prejudiciálne konanie nielen upozorňuje na špecifiká národnej autorskoprávnej legislatívy – v tomto prípade nemeckej, ale možno objasní aj rozdiely v tom, či vysielajúce organizácie majú nárok na náhradu odmeny paušálne alebo len vtedy, ak vykonávajú činnosť ako výrobcovia filmov.

Bližšie k vymožitelnosti autorského práva a k jeho procesnoprávnym aspektom má prejudiciálne konanie vo veci C-201/22 Kopioisto proti Telia Finland⁵. Základnou témou tohto prejudiciálneho konania je otázka aktívnej legitímácie organizácie kolektívnej správy v zmysle čl. 4 smernice 2004/48/ES⁶ – t. j. práva podať žalobu na obranu práv, ktoré OKS kolektívne spravuje. SD EÚ by mal určiť, či sa myslí aktívnou legitímáciou OKS iba výlučne všeobecná procesná spôsobilosť v sporových veciach alebo sa vyžaduje, aby bolo vo vnútroštátnych právnych predpisoch vyslovene upravené právo vo vlastnom mene viesť spor na obranu predmetných práv. Rovnako sa žiada od SD EÚ, aby podal jednotný výklad článku 4 písm. c) smernice 2004/48/ES v zmysle, či má OKS právo vo vlastnom mene podať žalobu z dôvodu porušovania autorských práv, aj keď ide o použitie diel, na ktoré OKS môže udeľovať súhlas prostredníctvom rozšírených kolektívnych licencií, pričom udelenie rozšírenej kolektívnej licencie nadobúdateľovi licencie umožňuje používať aj diela takých autorov, ktorí OKS nepoverili správou svojich práv. Dôležité bude predovšetkým posúdiť, aký má význam pri posudzovaní aktívnej legitímácie OKS na podanie žaloby vo vlastnom mene, že OKS zastupuje aj autorov (nositeľov práv), ktorí ju nepoverili správou svojich práv. Môžu OKS brániť práva nezastupovaných nositeľov práv na súde, keď za nich uzatvárajú napr. rozšírené kolektívne licencie? Je takéto procesné právo OKS zaručené, aj keď právo podať žalobu na ochranu nezastupovaných autorov výslovne neupravuje vnútroštátny zákon?

JUDr. Jakub Slovák
Odbor autorského práva, Sekcia kreatívneho priemyslu
Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti.

⁴ Znenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania a prejudiciálne otázky vo veci C-260/22 sú dostupné na stránke SD EÚ: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/sk/.

⁵ Znenie prejudiciálnych otázok vo veci C-201/22 je dostupné na stránke SD EÚ: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/sk/

⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/48/ES z 29. apríla 2004 o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva.